

Драгољуб Јовановић

ЉУДИ, ЉУДИ...

Филип Вишњић, Београд, 2005.

У најинтересантније жанрове историјске литературе свакако се убрајају мемоари. И поред неизбежне субјективности коју са собом носе, мемоарска дела су радо читано штиво не само међу историчарима, него и од стране шире јавности. Прилично велики број личности из политичког живота међуратне Југославије оставио је иза себе успомене у којима приказују своју делатност у тим бурним годинама. Један од ретких који се мање бави својом улогом, а више тежи да наредним генерацијама остави слику истакнутих људи са којима се сусретао, јесте Драгољуб Јовановић.

Др Драгољуб Јовановић (1895 – 1977) је у јавном животу Краљевине Југославије био познат као угледни професор универзитета, левичар по идеолошком опредељењу и истакнути члан Земљорадничке странке. Због неслагања са политиком коју је уочи рата водило партијско руководство, Јовановић се издвојио са групом „левих земљорадника” и 1940. формирао Народну селачку странку. По окончању Другог светског рата Јовановић је, и од раније познат по блискости комунистичким идејама, своју странку укључио у Народни фронт, коалицију предвођену од стране Комунистичке партије Југославије. Не одобравајући многе потезе нове власти, схватајући да његова партија није равноправна него да само служи као декор комунистима, Драгољуб Јовано-

вић је ускоро постао критичар Титовог режима и као такав осуђен на девет година затвора.

Издржавање казне у Сремској Митровици Јовановић је проводио пишући кратке портрете – „медаљоне” близу 400 личности са којима је долазио у контакт у политици, струци или приватном животу. При томе се трудио да пружи не само драгоцене чињенице, него и своје личне утиске, који одају луцидног посматрача и врсног психолога, као што и сам текст сведочи о изузетној писмености аутора. Пред крај свог живота Драгољуб Јовановић је објавио две књиге, под насловом „Људи, људи...”, у којима је приказао стотинак савременика, строго водећи рачуна да у књигама нађу места само они који више нису били живи.

Захваљујући приређивачу, др Надежди Јовановић, пред нама је још једна књига са 91 досад необјављеним „медаљоном”, а који су подељени у пет целина: државници и политичари; научни радници и професори универзитета; јавни и културни радници; пријатељи, познаници и сарадници у земљи и иностранству; полицијски и судски службеници. Међу њима срећемо многе личности које су играле значајну улогу у политици, науци и култури међуратне, али што је још интересантније, и послератне Југославије. Издвојимо овом приликом Милана Гавриловића, Мехмеда Спаху, Драгишу Цветковића, Ситона Вотсона старијег, Ивана Шубашића, Јосипа Броза Тита, Едварда Кардеља, Милована Ђиласа, Александра Ранковића, Милоша Минића, Мирослава Крлежу итд.

Листајући ову књигу, читалац ће бити фасциниран многобројним детаљима који расветљавају личности о којима Јовановић пише, а истовремено му помажу да склопи мозаик – судбину самог писца, који је страдао од оних којима је помогао да се учврсте на власти. Очекујући објављивање и осталих „медаљона” који су сачувани у рукопису, остаје нам да се замислимо над речима Драгољуба Јовановића које је често понављао, нагнут над својим хартијама у митровачкој самици: „Ах, људи, људи... Каквих све има и шта чине једни другима!”